

lezen, eer ze biddend ter synode tijgen. En eindelijk: al geloof ik, dat de methode van Groningen voor de toekomst der kerken beter is, dan de door U met mindere of meerdere duidelijkheid thans voorgedragene, ik wil particulier graag de minste tegenover U zijn, en U de volle kans geven, te toonen, dat Uw methode van persoonlijk contact de kerken (thans zoover mogelijk door mij gevolgd) op sneller termijn doeltreffend helpt dan de mijne.

Inmiddels met hartelijken en aan 1944 indachtigen groet, gaarne Uw broeder,
K. SCHILDER.

Dr RIDDERBOS c.s.

vraagt naar den bekenden weg

Jaren geleden preekte ik eens over de Filistijnen van 1 Samuël 6. Ze wisten al lang, dat zij met hun god Dagon verslagen waren door Israëls God, wiens ark ze hadden buit gemaakt. Ze begrepen: die ark moest terug. Ze waren overtuigd: al die ongelukken, die hen zoo overstuurt gemaakt hadden, waren van Jahwe, den Israëlieten-God. Maar ze wilden per slot van rekening toch nog een teeken hebben, OF het wel van Jahwe was gekomen, al dat leed. Vandaar dat ze de ark wel op een wagen zetten, voor het transport retour, maar zoogende koelen er voor zetten, en geen mensch ze lieten aandrijven. Het instinct van de moederdieren zou ze naar de kalveren drijven. Maar als ze desondanks zonder eenigen dwang nu eens van de kalveren weg naar Israëls land gingen, vrijwillige trekdiere van Jahwe's ark, wel, dan zouden de filistijnsche magnaten gelooven.

Ik noemde die keuze van dat teeken toen een vragen naar den bekenden weg. Men kan op onderscheiden manieren vragen. Maar dat laten we nu rusten. We vinden dat vragen naar den bekenden weg niet mooi. Het houdt maar op. En het kan ook dienen tot maskeering van den werkelijken stand van zaken; zulk een maskeering geeft dan een schijn van recht om zich van de feiten los te maken, en hetzij in het beschrijven van, hetzij in het reageren op den bestaanden toestand de dingen mooier te doen lijken dan ze zijn, en onze verantwoordelijkheid voor den nieuwen toestand te ontduiken of op anderen af te schuiven.

Het spijt me, dat dr Ridderbos, in allerlei kerkelijke qualiteit, herhaaldelijk vraagt naar den bekenden weg. Enkele voorbeelden uit het verleden; en dan eenige uit het heden.

A 1). Op 6 Oct. '42 schreef ik aan de „synode" van Sneek:

„elke eventueel verdere stap op" den ingeslagen „weg" (van beslissing nemen op een punt dat NIET tot het agendum der Synode behoort) lijkt me een inbreuk op het recht..... der kerken".

Wie dat las, wist: deze man kan niet mede- werken aan verdere uitvoering van die besluiten der zelfmachting.

Toch liet dr Ridderbos mij den eisch stellen schriftelijk te verklaren, dat ook ik op loyale wijze aan de uitvoering der besluiten (alle) mijn medewerking zou verlenen.

Hij wist: hij kan dat niet doen; dat wordt conflict.

Toch liet hij eischen: doe het.

En later, onwaarheid sprekende, maakte hij van dien eisch een informatische vraag bovendien.

A 2). Op 13 Dec. 1943 schreef ik aan de synode van Utrecht:

„Nu is de vraag..... of men een materieel bestreden zinsnede moet aanvaarden als uitdrukking in-zich-zelf van goddelijke openbaring. Ik zelf kan dit niet.....

..... Zelf ben ik van oordeel, dat de bezwaren geenszins weerlegd zijn, en acht ik de aangevochten zinsnede in zich zelf onjuist".

Bovendien noemde ik de uitspraken innerlijk tegen- strijdig.

Wie dat las, wist: deze man kan niet beloven, niets te leeren, wat met die leeruitspraken niet ten volle in overeenstemming is, want hij kan niet beloven niets te leeren dat niet ten volle overeenstemt met wat onjuist is en ook nog tegenstrijdig.

Toch liet dr J. Ridderbos mij officieel, onder bedreiging van schorsing, óók als ik niet antwoordde, vragen door de synode:

Of ik beloofde, niets te zullen leeren, wat met de onjuist en tegenstrijdig genoemde uitspraken niet ten volle in overeenstemming is.

Hij wist: de man kan dat niet doen; dat wordt conflict.

Toch liet hij onder bedreiging eischen: doe het.

A 3). Conclusie uit A 1 en A 2:

er werd gevraagd naar den bekenden weg; het conflict werd gewild. 't Was trouwens als gezegd (letterlijk): hij moet er nu maar uit.

B 1). Onze Synode van Groningen 1946 sprak open- lijk uit als besluit, dat haar deputaten inzake „sa- menspreking" met die der synodocratische gemeen- schap VOORSHANDS ALLEEN SCHRIFTELIJK zou- den mogen handelen.

Wie dat las, wist: die deputaten kunnen niet

en zullen zeker niet (aanstonds) mondeling spre- ken.

Toch liet dr J. Ridderbos door het moderamen zij- ner synode aan onze deputaten vragen (11 Oct. '46): zullen we mondeling spreken (met communiqué)?

Hij wist: dat doen ze niet.

Toch liet hij vragen: doet ge het?

B 2). Op 3 Mei 1948 schreven onze deputaten aan die van dr J. Ridderbos' kring:

„tegen zulke handelwijze (mondeling te houden besprekingen met volgend communiqué) hebben wij onoverkomelijke bezwaren"; de „ons gegeven opdracht" (voorshands alleen schriftelij- k) wordt „door ons nog steeds als juist erkend".

Wie dat leest, weet:

a) zij doen het niet (n.l. mondeling spreken in dit stadium);

b) zij bevelen die gedragslijn niet aan.

Toch liet dr J. Ridderbos d.d. Juni '48 aan onze deputaten vragen door de zijne:

a) doe het maar;

b) beveel die gedragslijn aan.

B 3). Conclusie uit B 1 en B 2:

er wordt gevraagd naar den bekenden weg; het op de lange baan schuiven wordt gewild.

We constateeren daartegenover:

1) toen de synode der anderen zei (in '46): zullen we eens praten, zeiden we: niet zóó als gij het wilt.

Maar we deden toch wat van ónze kant: eigen initiatief.

2) Toen de anderen zeiden (we bedoelen: de depu- taten-Ridderbos): we hebben onoverkomelijke bezwa- ren tegen lange schriftelijke stukken, toen DEDEN we toch wat van ónze kant: eigen initiatief. We zeiden: zeg dan maar ja of neen op informa- torische vragen (situatie-teekening).

En nu zeggen de heeren, die ons wilden bewegen, in te gaan tegen onze synode: o neen, we moeten u zeer speciaal kunnen bekijken, dat is opdracht onzer synode. En dr Ridderbos schrijft: hoe konden ze dat vergeten?

Maar we hadden toch gelezen, dat die deputaten van ginds wel wat schrift mochten achterlaten?

Men kan dit alles verdoezelen, en ds Volten kan weer de bekende onwaarheden debiteeren, die al vaak weerlegd zijn, en de hoofdzaken negeren van wat hij zegt te gaan bespreken. Wij trekken uit dit geschrijf, waaraan twee synodocratische hoogleeraren (Ridder- bos jr, den Hartogh) hun naam verbinden, alleen maar onze conclusie: zij willen niet z á k e l i j k w o r d e n.

En dat klopt met hun andere gezegden. Ze zijn niet van plan, te leven naar het ethisch minimum der heidenen en humanisten inzake de recht- bank. Ik doel op een passage uit E. S. Gardner: Op 't kantje van de Wet. Daar is een aanklager, die plotseling inzielt, dat hij 't zaakje verloren heeft. Hij wil niet zijn hooge woorden intrekken, kan ook niet meer volhouden wat hij op hoogen toon er uit geslin- gerd had, en wou toen alleen maar zonder een lastige uitspraak de vervolging ingetrokken zien; dan behoefde men geen ja of neen te zeggen: de zaak blauw-blauw laten. Maar dan buldert de advocaat, die de verdediging heeft tegenover den aanklager: er is een openbare beschuldiging uitge- bracht tegen verdachte in deze zaak..... Een intrekking van de ver- volging zou een smet op den naam van verdachte laten rusten.

Ziehier het ethisch minimum van een humanist te- gen een verdachte.

Waar is het ethisch minimum van dr J. Ridderbos tegen niet eens meer verdachten, doch gevonnis- ten? Uitgebannen? Wie buldert eens tegen hem?

Als dr Ridderbos dan geen ja of neen wil zeggen op vragen, wie wil die taak van hem dan overnemen?

U soms, ds Volten? U zei immers: dat ware twee mijlen meegaan? Kom, zullen we 't eens samen doen? U moogt mij, en ik mag U vragen; we publiceeren dan vragen en antwoorden over en weer. Particulier. Maar publiek.

Doen, ds Volten? Twee mijlen meegaan — dat is beter dan wat U nu doet: vier mijlen teruggaan van de naakte feiten.

K. S.

BEZWAARDEN

met een „positie"

Nog op één autobiografische bijzonderheid uit het orgaan der bezwaarden binnen de synodocratie zouden we wijzen. We hebben het oog op hun eigen mededeeling — ik citeer uit het geheugen — dat sinds bij de vrijgemaakten de drang naar het isolati- onisme al sterker aan het licht trad, en in de be- sluiten hunner synode meer en meer het geluid van ds S. G. de Graaf te beluisteren viel, de positie der bezwaarden binnen hun kerken steeds vaster is gaan worden.

Kijk, dat ééne zinnetje is ter teekening van stand- punten meer waard dan twintig artikelen. Bezwaar- den, die een positie zoeken, en daarover statistisch- historisch berichten kunnen. Keesing's Archief zou er een reportage van kunnen geven.

Hebben deze broeders, die eens met ons avondmaal gevierd hebben, wel eens nagedacht over de „positie" van den eerst geschorste? Over de „positie" van den afgedankten hoogleeraar, geschorste nummer twee uit Kampen? Over de „positie" van den candidaat, die niet preeken mocht? Over de „positie" der honderden anderen, die ergens alleen stonden en 't moesten wáár maken, wat men soms tegen Bartholomeus heeft leeren naspreken, dat geloof geen waagstuk is, en gehoorzaamheid ook niet, en dat wie zijn po- sitie behouden wil ze zal verlie- zen? Zij hebben alleen gestaan, elk weer anders, in den nacht. Zonder positie. En hadden toen alleen te vragen, wat God wil. Ik denk, dat ze allen met blijd- schap aan die uren terugdenken. Ze maalden niet meer om hun positie. En toen kregen ze er een terug, beter dan ooit.

Want toen stonden ze voor een geloofsbeslissing in opgedrongen isolement. Hun toekomst werd bepaald door wat God tot hen in die stille kamer zei, waarin ze alleen moesten beslissen, zóó of zus.

Maar hier — in bedoeld blad — spreekt men van een groeps-positie, die sterker (!) wordt: a) door wat anderen doen (die men zelf los- liet); b) door machteloze klanken van ds de Graaf, die revisie zoeken wilde, en geen revisie kreeg, doch een verandering van wet met handhaving der valsche op de eerste „wet" gegronde besluiten.

Hoe kan een positie tegenover God worden versterkt door wat a n d e r e n doen of laten?

De positie in een gemeenschap is alleen dan sterk, indien de enkeling op de groep staat op den bodem der gehoorzaamheid. Wie d é z e niet vóór alles zoekt, tobt over zijn „positie" binnen de gemeenschap alleen maar — wereldsch.

K. S.

1) In ons vorig nummer wezen we deze opmerking reeds af.

DE CRISIS VAN HET GEZAG

in het bedrijfsleven IV

POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN

rechtsgrond aanwezig. Waaraan toch zou een arbeider het recht kunnen ontleenen, mede te spreken in de zaken van den ondernemer, die hem arbeidsgelegen- heid verschaft, zonder dat dit leidt tot bijzondere pre- statie van zijn zijde? De arbeider pleegt weinig of geen inzicht in zaken te hebben, vooral niet de arbeider, die weinig of niets presteert, vooral ook niet de massa der arbeiders". Vanzelfsprekend mogen deze woorden niet zoo worden verstaan, dat de arbeider in het kader van zijn taak weinig of niets zou presteeren, doch deze mindere prestatie moet gezien worden ten aan- zien van hetgeen noodig is om met recht economisch te kunnen meespreken in de onderneming, of in de bredere verbanden van het bedrijfsleven.

De tegenwoordige eisch van medezeggenschap komt nu juist van die breede arbeidersmassa, en daar- in wel al nog niet eens van die arbeiders indivi- dueel, doch meer van de zijde der vakbeweging en de leiders daarvan. Het is dan ook volkomen naar de realiteit gesproken, wanneer prof. de Gaay Fortman sprak van medezeggenschap als desideratum van de vakbeweging.

Voor zoover deze vakbeweging pleit voor een eco-

nomische t de onderne zijn opleidl uit hoofde inneemt en hem zoove in aanmer bragt van medezegge

Zelfs hij, derneming trokken. E voering va tusschen b Ten aanzie wel: een ie dat wij in van overle voor, dat b overleg of zeggensch steeds en dernermer en allen t antwoorde althans v tionair, d standpunt

Daar w van den zeggensch en in de dit verket voor zelfs voor onb stanties l in de aa wij het st niet onde tweede ta

Wanneer kapitaal arbeid, da schen dit in de beg gehouden bijeenkom schillende worpenhe de gronde lijke elle

Hier wor voor het van heer is voor

massa de bleven. E deze ged denkbeeld als gezeg lijke visi worden g Gods die naar de ben te v ook ieder onder de God best er zijn o

Zegger zaken ul held, doe uitsluiten heid, wa Eigenaa ook van rentmees dan de is hij zetten.

Wanne het duld de med voorgest moet we het geza

Daarb lijke voe groepen principe zend ge in ons i betrekke drijfsor, zake sc Centraa gingen. raden i der mee even te

Wij l terug t van de materie willen